

Crònica Geogràfica

EL SERVEI CARTOGRÀFIC I LA CARTOTECA DE CATALUNYA, DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA.

El Servei Cartogràfic de la Diputació de Barcelona ha publicat un Catàleg del fons de cartografia pròpia i de fotografies aèries que posseeix en el mes d'octubre de 1981.

Aquest Servei, creat per Prat de la Riba en 1915, ha estat, en èpoques de la Mancomunitat i següents, el que s'ha encarregat de formar i de publicar el Mapa de Catalunya: els fulls d'aquest darrer, gravats sobre pedra litogràfica, són d'una qualitat cartogràfica extraordinària, i foren els primers que contingueren una toponímia correcta, obtinguda sobre el terreny pel professor Joan Coromines.

Limitacions posteriors han reduït l'àmbit d'actuació del Servei Cartogràfic al territori provincial. Amb tot i aquestes limitacions, hom comprova amb aquest Catàleg la magnitud de l'obra realitzada. El fons de fotogrames aeris per parells d'observació estereoscòpica, dels quals se'n facilita còpies o ampliacions, es compta per milers, i pertany a vols compresos entre els anys 1966 i 1981. Quinze anys constitueixen un període interessant per a poder seguir l'evolució del terreny, sobretot en aquells sectors sotmesos a un dinamisme urbanístic intens. La freqüència dels vols fotogramètrics ve exigida per la necessitat no tan sols de subministrar una cartografia correcta, sinó que a més estigui totalment posada al dia.

Amb fotografies aèries, complementades amb els punts de suport imprescindibles, les operacions de restitució han permès de transformar la projecció cònica que és el fotograma en una projecció paral·lela, que és el plànol o el mapa. Aquestes operacions s'han fet amb els aparells propis del Servei Cartogràfic, de

precisió garantitzada, servits per personal especialitzat. Ja amb anterioritat, per topografia clàssica, havia aixecat els plans de població de molts nuclis, a escala 1/500, per a utilitzar-los en la gestió d'obres i projectes. La dotació en 1970 del Gabinet Fotogramètric ha permès d'obtenir les escales 1/2.000, 1/5.000 i 1/10.000, aplicables des de la formació de Plans Parciais d'Urbanisme a la realització d'obres, a la gestió eficaç de serveis i a la cartografia temàtica. També ha realitzat feines de conjunt: l'únic Mapa oficial de Catalunya és, actualment, el que el Servei Cartogràfic va publicar a escala 1/200.000, en quatre fulls, per acord de les quatre diputacions catalanes, l'any 1974. En resum podem indicar que, per fotogrametria, han estat formats uns 1.632 fulls, dels quals n'hi ha 263 d'escala 1/2.000; els restants cobreixen tota la província a 1/5.000 i a 1/10.000.

El Servei Cartogràfic ha procurat, en tot moment, posar-se a l'avantguarda en quant als mètodes moderns d'obtenció de la cartografia, i per això ha elaborat un projecte per a automatitzar-los d'acord amb recents procediments que facilita la informàtica. En aquesta mateixa línia també ha estat el que primer va presentar al darrer Congrés de Geografia de Moscou la cartografia en color de plànols obtinguts per ortofotogrametria, dels quals n'han aparegut cinc fulls. Sembla, però, que aquest tipus d'informació cartogràfica no ha arrelat a Europa ni tampoc al nostre país, car l'usuari prefereix per una banda la fotografia aèria i per altra el plànol que en resulta; però no aprecia la superposició d'ambdós elements cartogràfics.

En el decurs dels seus anys d'actuació,

el Servei Cartogràfic ha participat en primera línia en la realització de feina molt diversa pel bé del país: així, per exemple, en 1935 i 1936 col·laborà amb molta eficàcia en la formació de la Divisió Territorial de Catalunya, que aleshores va aprovar la Generalitat. Posteriorment ha intervingut plenament en la creació de nous ens d'estudi, de gestió i d'aplicació tècnica: en 1945, junt amb el Servei Provincial d'Arquitectura, endegà i posà en marxa l'urbanisme a Catalunya, i va realitzar plans generals d'ordenació quan encara va tardar onze anys en aparèixer la primera Llei del Sòl; l'any 1963 va crear a Espanya el primer Servei Provincial d'Extinció d'Incendis, avui traspassat a la Generalitat. El rendiment del Servei Cartogràfic no s'ha manifestat, doncs, solament en l'ordre de fornir al país la necessària infraestructura cartogràfica —que hom ha anomenat encertadament la infraestructura de totes les demés infraestructures—, sinó també en el de realitzar tot sol altres comeses tècniques o científiques, o en el de col·laborar amb altres òrgans de la gestió administrativa: Parcs Naturals, Medi Ambient, Obres Públiques, Agricultura, Cadastre, etc. En l'aspecte cultural, és

de destacar la seva contribució a conservar la puresa de la nostra llengua en tot allò que es refereix als noms de lloc, vetllant per la conservació dels nostre extraordinari patrimoni toponímic, d'una riquesa excepcional, però en vies d'ésser malmès o perdut.

Queda finalment per destacar la continuïtat i l'esplendorós increment d'una altra dependència, la CARTOTECA DE CATALUNYA, avui única al nostre país. En el moment present s'hi realitza una Catalogació per ordinador, que comprendrà unes deu mil unitats cartogràfiques. Aquest fons es veu augmentat diàriament per un promig de 13 plànols i mapes, segons consta en la relació de cartografia ingressada en l'últim trimestre de 1981, que totalitza 830 d'aquests documents.

Tot aquest material pot ésser consultat i adquirit en còpia pel públic que, cada dia en major nombre, és més usuari d'aquesta Cartoteca. Els geògrafs, particularment, ens hem de sentir satisfets per l'esforç de la Diputació de Barcelona que amb aquesta cartografia ens facilita un dels instruments més fonamentals i imprescindibles en els nostres estudis i treballs.

DISTINCIÓ HONORÍFICA AL PROFESSOR LLUÍS SOLÉ SABARÍS.

El nostre benvolgut company en el Consell de Redacció d'aquesta Revista Catalana de Geografia, i catedràtic jubilat de la Universitat Central de Barcelona, el Dr. Lluís Solé Sabarís, ha estat honorat per Decret de la Presidència de la Generalitat del 14 de gener de 1982 amb la concessió de la Creu de Sant Jordi, que li ha estat atorgada, com diu el Decret esmentat, «per la seva aportació al coneixement de Catalunya en el

camp de la geomorfologia i geotectònica i en reconeixement dels seus alts mèrits científics i del seu mestratge indiscutible, que ja ha donat fruits ben rellevants».

Felicitem cordialment el nostre amic per aquesta justa i merescuda recompensa, bo i desitjant-li molts anys més de continuïtat en la seva labor, tan fonamental en els estudis geològics i geogràfics del nostre país.

ACLARIMENT

Pel novembre de l'any passat fou publicada a la premsa diària de Barcelona la notícia de la dispersió en llibreries de vell de la biblioteca particular del mestre Pau Vila.

Ben informats, podem assegurar que els llibres que han sofert aquest destí són només una petita part (un 10 o 15 %) i corresponen als que tenia en l'estatge on habità els darrers anys de la

seva vida. El fons principal, junt amb una documentació abundosa sobre matèries geogràfiques, fou cedit ara fa uns vint anys a una persona afecta a aquests estudis i antic col·laborador seu, que els guarda amb l'apreci que mereixen, ben catalogats i arxivats, per tal d'ésser utilitzats en l'estudi de la personalitat i de l'obra d'aquell qui ha estat el més il·lustre dels nostres geògrafs.